

O‘ZBEKISTONDA ELEKTRON HUKUMAT: SHAKLLANISH STRATEGIYASI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Ikrom Kulanov

Jizzax politexnika instituti Oliy matematika kafedrasida katta o‘qituvchisi

Shaxzod Burxonov

Toshkent shahridagi INHA universiteti talabasi

Shaxzoda Burxonova

O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6958153>

Annotatsiya. Ko‘p yillar davomida IT ning uzluksiz rivojlanishi tufayli dunyoning deyarli barcha rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlari o‘zlarining an’anaviy davlat tuzilmalarini elektron hukumat davlat tuzilmasiga o‘zgartirmoqdalar. Xuddi shunday, O‘zbekiston ham bu yo‘lda zarur ishlarni boshlab yuborgan. Albatta, bu yo‘lda hukumatning o‘z strategiyasi bo‘lishi kerak, O‘zbekistonda ham shakllanish strategiyasi bo‘lishi kerak. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi hukumat ushbu strategiya va ustuvorliklarni qanday qo‘llashi va kelgusi yillarda u qay darajada rivojlanishini tasvirlashdan iborat.

Kalit so‘zlar: IT (Axborot texnologiyalari), elektron hukumat, IT mutaxassislari, IT-parklari, IT akademiyasi, elektron tijorat, onlayn do‘kon.

ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРАТЕГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Аннотация. В связи с непрерывным развитием ИТ на протяжении многих лет практически все развитые и развивающиеся страны мира меняют свои традиционные государственные структуры на структуры электронного правительства. Точно так же и в Узбекистане начата необходимая работа в этом направлении. Конечно, у правительства должна быть своя стратегия на этом пути, а у Узбекистана – стратегия становления. Основная цель этой статьи - описать, как правительство будет реализовывать эти стратегии и приоритеты и в какой степени они будут развиваться в ближайшие годы.

Ключевые слова: ИТ (Информационные технологии), электронное правительство, ИТ-специалисты, ИТ-парки, ИТ-академия, электронная коммерция, интернет-магазин.

ELECTRONIC GOVERNMENT IN UZBEKISTAN: FORMATION STRATEGY AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract. Due to the continuous development of IT over the years, almost all developed and developing countries of the world are changing their traditional government structures to e-government structures. In the same way, the necessary work in this direction has begun in Uzbekistan. Of course, the government should have its own strategy on this path, and Uzbekistan should have a strategy of formation. The main purpose of this article is to describe how the government will implement these strategies and priorities and to what extent they will develop in the coming years.

Keywords: IT (Information Technology), e-government, IT specialists, IT parks, IT academy, e-commerce, online store.

KIRISH

Avvalo, elektron hukumat nima?

Elektron hukumat (Elektron hukumat) - bu mamlakat yoki mintaqadagi fuqarolar va boshqa shaxslarga davlat xizmatlarini ko'rsatish uchun kompyuterlar va Internet kabi texnologik aloqa vositalaridan foydalanish. Elektron hukumat fuqarolarning davlat organlariga to'g'ridan - to'g'ri va qulayroq kirishi hamda davlat tomonidan fuqarolarga bevosita xizmatlar ko'rsatishi uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

O'zbekistonda elektron hukumatning paydo bo'lishi

IT sohasidagi bugungi o'zgarishlar O'zbekistonning aniq rejalar asosida o'zining uzoq muddatli yo'li borligini ko'rsatadi. Birinchi vazifa yaqin yillarda mahalliy IT-mutaxassislarni imkon qadar tezroq ko'paytirishdan iborat. Bu vazifa yosh avlodni IT sohasiga jalb qilish va ular uchun innovatsion ta'limni qo'llash orqali amalga oshiriladi. Ikkinchidan, AT barcha davlat idoralari bosqichma-bosqich tatbiq etilishi va fuqarolar uchun barcha xizmatlar ham raqamlashtirilishi kerak. Bu vazifalar an'anaviy hukumat tuzilmasini siqib chiqaradi va barchasi birgalikda O'zbekistonda elektron hukumatni tashkil etadi.

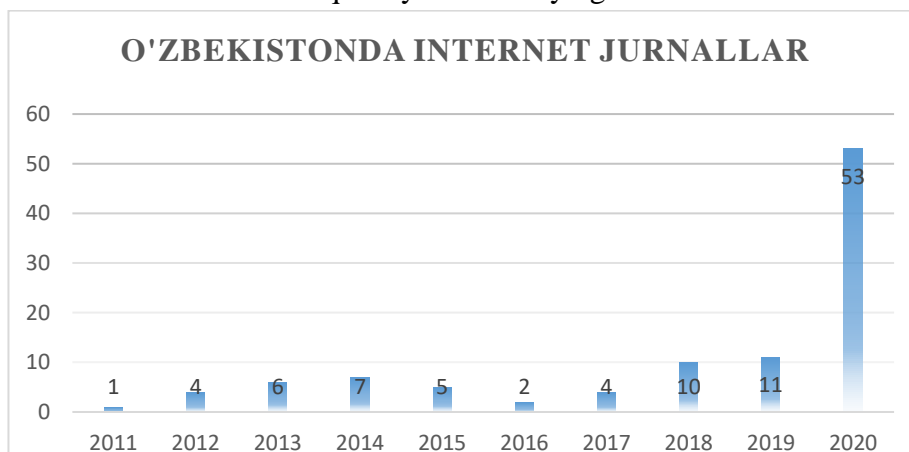
So'nggi o'n yil ichida O'zbekistonda an'anaviy hukumatni elektron hukumatga aylantirish maqsadida hukumat tuzilmasi uchun Axborot texnologiyalarini qo'llashda inqilob yuz berdi. Deyarli barcha davlat idoralari raqamlashtirildi va ular o'z ishlarini elektron shaklda olib bormoqda. Bundan tashqari, ta'lim, bank tizimi, tibbiyot, harbiy xizmat, jamoat transporti va boshqalar kabi ko'plab xizmatlar raqamlashtirildi. Hukumat va fuqarolar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ham raqamlashtirilmogda. Va, albatta, elektron hukumatdagi fuqarolar IT bo'yicha bilim va tajribaga ega bo'lishi kerak va bu IT sohasida ta'limni rivojlantirishni talab qiladi.

Biroq, shakllantirish strategiyamizda hali ham to'siq bor. Bu hozirda IT sohasida ishchi kuchlarining etishmasligi va bu sekin taraqqiyotga olib kelishi mumkin. Bu muammoni hal qilish uchun hukumatimiz birinchi navbatda qisqa muddatda intellektual va kuchli IT mutaxassislarni tayyorlashga e'tibor qaratmogda. Hukumat mahalliy mutaxassislarni jalb etar ekan, bu, albatta, elektron hukumatga o'tishda davlat tomonidan sarflanadigan xarajatlarni keskin kamaytiradi.

Mahalliy IT mutaxassislarning ko'payishi. O'zbekistonda amalga oshirilishi kerak bo'lgan birinchi strategiya mahalliy kuchli kadrlarni yetishtirishdir. Buning uchun barcha zarur ishlar boshlab yuborilgani, viloyatlar bo'ylab IT-parklar ochilayotganining isboti sifatida ko'rishimiz mumkin. 2019-yil 24-iyul kuni Toshkent shahrida O'zbekiston Respublikasidagi birinchi IT-park o'z eshiklarini ochdi. Shuningdek, mamlakatimizda "Astrum", "PDP" va "BePro" kabi ko'plab yirik akademiyalar, jumladan, innovatsion va intensiv ta'lim yo'nalishlari paydo bo'lmoqda. Qolaversa, o'zbek o'g'il-qizlari uchun "One million Uzbek Coders" kabi bepul onlayn platformalar mavjud. Demak, yaqin yillarda mamlakatimizda juda ko'p mehnat resurslari mavjud bo'ladi. Bu, albatta, davlat shakllarining an'anaviy hukumatdan elektron hukumatga o'tishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Raqamlashtirilgan davlat idoralari va xizmatlari departamenti, Soliq departamenti kabi asosiy davlat idoralari bosqichma - bosqich raqamlashtirildi. Sog'liqni saqlash boshqarmasida VR qurilmalari, sun'iy organlar, 3-D bosib chiqarish, aqlli inhalemlar, raqamli diagnostika kabi ko'plab raqamli texnologiyalar qo'llanilmogda. Shuningdek, xizmatning ko'plab qismlari, jumladan IT, bemorlar ro'yxati, diagnostika. COVID-19 pandemiyasi natijasida Ta'lim boshqarmasi o'z shaklini o'zgartirdi; Ko'pgina platformalar faqat talabalar o'qishi uchun yaratilgan. Savdo departamenti ham asta-sekin raqamlashtirilmogda. O'zbekistonda "olx.uz",

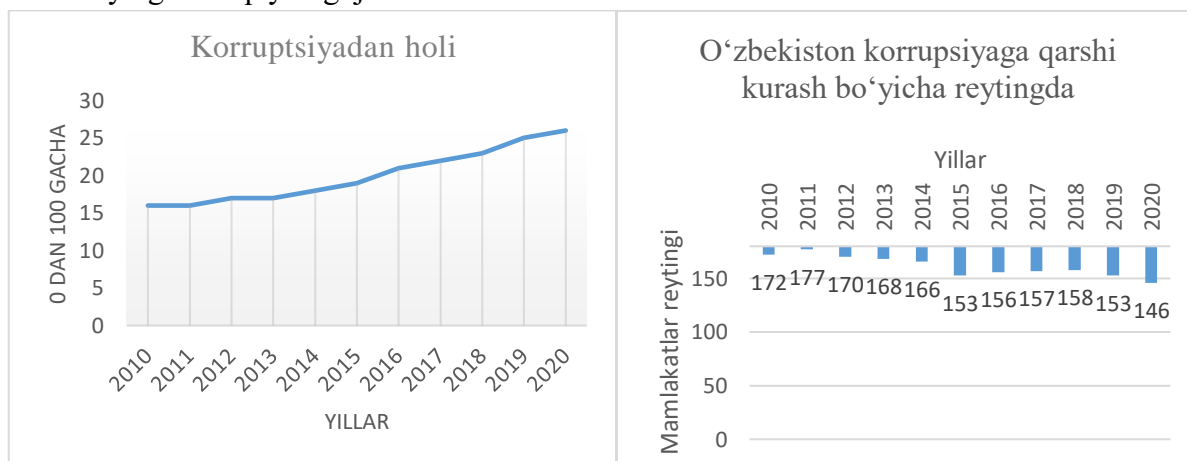
"Lebazar.uz", "Olcha.uz" kabi ko'plab onlayn jurnallar yaratilgan. Quyidagi shtrixli diagrammada internet-do'konlar soni qanday ortib borayotganini ham ko'rsatish mumkin:

TADQIQOT NATIJALARI

O'zbekistonda IT ning rivojlanish istiqbollari

Axborot texnologiyalari jadal rivojlanib borayotganligi sababli, korruptsiyaga barham berish, shaffoflikni oshirish, davlat xizmatlari sifatini oshirish, davlat xizmatchilarining mehnat unumdorligini oshirish, davlat byudjetini yaxshilash, raqobatbardoshlikni oshirish kabi ko'plab afzalliklarni beradi. Masalan, O'zbekiston korruptsiya darajasiga ko'ra qanday yaxshilanayotganini quyidagi jadvallar ko'rsatadi:

MUHOKAMA

Grafiklardan yaqqol ko'rinib turibdiki, O'zbekiston korruptsiya ildizlarini bosqichma-bosqich yo'q qilib, korruptsiyani idrok etish indeksi ro'yxatidagi o'rnini yaxshilamoqda. O'zbekiston ushbu ro'yxatdagi reytingi 2030 yilga borib korruptsiyadan xoli bo'lgan 10 ta davlat qatoridan joy olishi kutilmoqda.

Shunday qilib, davlat byudjetini ko'paytiruvchi dasturiy mahsulotlarni eksport qilish keyingi katta istiqboldir. Prezident qarori loyihasidan kelib chiqib, 2023-yilga borib O'zbekiston dasturiy mahsulotlar eksportini 100 million dollarga yetkazishni rejalashtirmoqda. O'zbekistonning xorijiy mamlakatlarga dasturiy ta'minot eksporti o'tgan yili 8,4 million dollarni tashkil etgan bo'lsa, joriy yilning sakkiz oyida bu ko'rsatkich 26 million dollarga oshgan. Bu shuni anglatadiki, ushbu bo'limda eksport taxminan 3 barobar oshadi (209% o'sish). Bularning barchasi O'zbekistonda IT ning rivojlanish istiqbollari bo'lishi mumkin.

XULOSA

O'zbekistonda axborot texnologiyalari sohasidagi barcha ishlar davlat tuzilmasi elektron hukumat shakliga aylanayotganidan dalolat beradi. Shakllanish strategiyasi va rivojlanish istiqbollari bu jarayonni tezlashtirishni kafolatlaydi. ITni rivojlantirishga qaratilgan ko'plab qonunlar hukumat tomonidan qabul qilinadi. Yuqorida aytganimizdek, bu qonun va qarorlarning barchasi yaqin kelajakda o'z natijasini ko'rsatadi.

REFERENCES

1. Ari - Veikko Antiroiko (Tampere universiteti, Finlyandiya) , Elektron hukumat: tushunchalar, metodologiyalar, asboblari va ilovalari, 2008 yil
2. Elektron hukumat tushunchasi. [Onlayn] Mavjud: <https://en.wikipedia.org/wiki/E-government>
3. O'zbekistondagi barcha internet jurnallar ro'yxati. [Onlayn] Mavjud: <https://www.goldenpages.uz/en/rubrics/?Id=3409&Page=1>
4. Korruptsiyani qabul qilish indeksi. [Onlayn] Mavjud: <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>
5. O'zbekistonning dasturiy ta'minot eksporti. [Onlayn] Mavjud: <https://kun.uz/uz/news/2021/09/20/o'zbekiston-8-oyda-25-milliarddan-ko'proq-sanoat-mahsuloti-ishlab-chiqarildi>.